

A4.1_mai_2023_Studii de caz privind dezvoltarea de abilități emoționale, consilierea socială/ vocațională a preșcolarilor/elevilor din grupul țintă constituit în județul Botoșani, pe categorii de vârstă și nevoi de servicii psiho-sociale, în vederea acordării de suport emoțional/psihologic pe durata implementării proiectului și pe perioada sa de sustenabilitate

STUDIUL DE CAZ

Modalități de colaborare a școlii cu familia pentru asigurarea unei educații de calitate pentru toți copiii

Dezvoltarea parteneriatelor cu familia și comunitatea este esențială în asigurarea unui proces educațional incluziv de calitate.

Școlile, familia și comunitatea sunt contexte importante care influențează simultan învățarea și incluziunea copiilor.

Codul educației prevede includerea, în organele de conducere ale instituției de învățământ general (consiliul de administrație), a trei reprezentanți ai părinților, delegați de adunarea generală a părinților, și a unui reprezentant al elevilor, delegat de consiliul elevilor din instituție.

O latură importantă o constituie *participarea părinților* la luarea deciziilor la nivelul școlii.

Părinții participă, în conformitate cu prevederile legislației, la luarea deciziilor cu privire la școală prin trei modalități:

- fiind membri ai comitetului de părinți al clasei,
- membri ai consiliului reprezentativ al părinților sau
- membri ai asociației de părinți.

Consolidarea capacităților familiilor copiilor cu dizabilități este crucială în procesul asigurării unei educații de calitate pentru toți copiii.

În acest sens, acțiunile realizate de ONG-urile cu experiență în domeniu, precum și Centrele (*Asociația RENINCO Romania în colaborare cu Fundația World Vision Romania și Școala Gimnazială "Sf. Voievozi", Parteneriate pentru Fiecare Copil, și C4C – Asociația Communication for Community*) au vizat următoarele direcții de acțiune:

1. Organizarea activităților de informare pentru părinți, axate pe diverse tematici relaționate cu educația copilului și cu incluziunea copiilor cu CES/ dizabilități.

Au fost organizate ședințe cu părinții, discuții individuale, în cadrul cărora părinții au fost informați despre oferta educațională a școlii (misiune, politici, curriculum etc.), progresul copiilor (din punct de vedere academic și în ceea ce privește dezvoltarea personală).

Un rol important îl au parteneriatele stabilite între membrii CMI și părinții/reprezentații legali ai copilului cu CES prin informarea permanentă și obținerea acordului acestora din urmă pentru fiecare etapă a procesului de incluziune educațională a copilului cu CES.

2. Consolidarea asociațiilor de părinți, pentru ca acestea să devină structuri active și dinamice ale legăturii dintre familie și școală.

Au fost organizate discuții individuale și ședințe cu părinții, în cadrul cărora au fost încurajate crearea *Comitetelor de Părinți* care să aibă un rol activ în procesul asigurării unei educații de calitate pentru toți copiii.

3. Consultarea părinților în luarea unor decizii la nivelul școlii ceea ce înseamnă participarea părinților/reprezentaților legali ai copilului la luarea deciziilor privind organizarea activităților extrașcolare, a activităților privind asigurarea sănătății și siguranței copilului, managementul școlii, curriculumul la decizia școlii etc..

4. Consultarea părinților în soluționarea unor situații dificile

În acest context, au fost organizate ședințe individuale, în cadrul CMI cu implicarea familiei, pentru identificarea așteptărilor familiei față de incluziunea copilului.

5. Participarea familiei la elaborarea și implementarea PE

Elevii cu cerințe educaționale speciale înscriși în învățământul general studiază conform curriculumului național sau unui curriculum adaptat cerințelor date. Procesul educațional în baza curriculumului adaptat se organizează în conformitate cu Planul educațional individualizat (PEI), elaborat și aprobat în modul stabilit de Ministerul Educației.

Procesul incluziunii sociale și educaționale a copilului cu dizabilități solicită evaluarea dezvoltării copilului.

6. Participarea/acordul părinților/reprezentanților legali la evaluarea copilului

care este obligatorie.

Din acest considerent, este foarte important ca părinții să înțeleagă că evaluarea copilului se face doar în beneficiul copilului, în scopul acordării serviciilor de suport pentru incluziunea copilului cu CES.

7. Participarea familiei la elaborarea și implementarea Proiectului de Educație Inclusivă – PEI

Aceasta are un rol deosebit de important pentru asigurarea individualizării și diferențierii instruirii.

Funcțiile PEI prevăd stabilirea domeniilor de intervenție individualizată (împreună cu copilul, familia, specialiștii), stabilirea conexiunilor între toți specialiștii/persoanele care asistă copilul în procesul educației incluzive, delegarea responsabilităților conform resurselor disponibile (umane, materiale și de timp), inclusiv copilului, părinților. Conform PEI, membrii echipei PEI trebuie să asigure participarea părinților la procesul PEI.

Prioritățile educaționale determinate de către membrii familiei sunt importante pentru experiența generală de învățare a copilului. Asumându-și responsabilitatea pentru dezvoltarea adecvată a copilului, părinții au un rol important în procesul PEI. Conform PEI, aceștia pot prezenta echipei PEI o descriere a modului de viață al copilului (până la momentul inițierii PEI), pot sugera modalități de evitare a eventualelor probleme, ajutând, astfel, echipa să asigure consecvență și continuitate programelor individualizate pentru elev.

În același timp, administrația instituției de învățământ și personalul didactic pot sprijini/încuraja participarea părinților/reprezentanților legali și a elevului:

- comunicând deschis și cu regularitate cu părinții și elevul;
- utilizând în comunicare un limbaj simplu adecvat;
- dând posibilitate părinților/reprezentantului legal și elevului să indice cum și în ce măsură aceștia ar putea să se implice sau să consulte în procesul de elaborare a PEI;
- informând părinții/reprezentanții legali, prin telefon și mesaje scrise, despre întrunirile echipei PEI;
- informând părinții/reprezentanții legali și elevul despre subiectele ce vor fi discutate la întrunirea echipei PEI și despre persoanele care vor fi prezente la întrunire;
- asigurându-se că părinții/reprezentanții legali și elevul pot face comentarii utile în procesul de elaborare a PEI;
- împărtășind cu părinții/reprezentanții legali și elevul strategiile stabilite și consultând punctul de vedere al acestora;
- verificând dacă elevul sau părinții/reprezentanții legali sunt în tema preocupărilor sau dacă unele lucruri nu le sunt clare (adresându-le întrebări la necesitate);
- prezentând, la necesitate, comentarii/clarificări părinților/reprezentanților legali și elevului despre PEI;
- antrenând părinții/reprezentanții legali în activități de formare și dezvoltare a competențelor.

8. Implicarea copiilor în procesul de luare a deciziilor

Participarea copiilor la luarea deciziilor ce le afectează viața este un drept fundamental, reflectat în *Convenția ONU cu privire la drepturile copilului*, care, în particular în articolele 2, 3, 12, 13, 17, 19, 34 și 36, prevede că:

- Toți copiii, fără discriminare, au dreptul de a participa;
- Participarea trebuie să promoveze interesul superior al copilului și să susțină dezvoltarea personală a fiecărui copil;
- Copiii au dreptul de a fi ascultați, de a-și exprima în mod liber opiniile în legătură cu chestiuni care îi privesc în mod direct. Ei au, de asemenea, dreptul la libera asociere și dreptul de a avea acces la informații;

- Toți copiii au dreptul de a fi protejați de orice formă de manipulare, violență, abuz sau exploatare.

Legea nr. 272/2004, actualizată în anul 2016, privind protecția și promovarea drepturilor copilului stabilește statutul juridic al copilului ca subiect independent, prevede asigurarea sănătății fizice și spirituale a copilului, formarea conștiinței civice, vizând dreptul fiecărui copil de a participa la jocuri și activități recreative proprii vârstei sale, precum și la viața culturală și artistică.

Importante în acest sens sunt și acțiunile întreprinse de autorități privind *participarea copiilor la luarea deciziilor*.

În acest context, menționăm funcționarea Consiliului Național al Elevilor, care este o structură reprezentativă și consultativă a elevilor și asigură dreptul copiilor și tinerilor la opinie și libera exprimare și este un mijloc prin care elevii din învățământul preuniversitar oferă feedback Ministerului Educației despre felul în care școala răspunde trebuințelor și intereselor lor.

În conformitate cu *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar general, ciclul I și II*, elevii au dreptul să fie aleși în organele de autoconducere școlară (consiliul elevilor) la nivel de instituție, raion/municipiu și național, a căror activitate este reglementată în *Regulamentul-tip al consiliului elevilor*, aprobat de Ministerul Educației.

În același timp, studiile în domeniu menționează că în majoritatea cazurilor, copiii cu dizabilități sunt excluși din procesele de luare a deciziilor care îi afectează, opinia lor fiind neglijată și ignorată de autorități.

În corespundere cu raportul prezentat de *Avocatul Copilului*, în opinia copiilor, drepturile mai puțin respectate sunt:

- dreptul la educație – copiii au remarcat programul școlar supraîncărcat, numărul mare de discipline obligatorii;
- insuficiența practicării sportului;
- favoritismul;
- plățile informale;
- suprasolicitarea;

- lipsa psihologilor școlari;
- lipsa pedagogilor;
- condiții neadecvate (lipsa apei potabile, blocuri sanitare în curte. etc.);
- dreptul la opinie – copiii cred că opinia lor este ascultată, dar nu se ține cont de ea;
- dreptul la odihnă – copiii au menționat lipsa timpului liber pentru recreare, ocupații preferate, discuții cu părinții;
- dreptul la sănătate – copiii au remarcat lipsa asistenților medicali în școli și a dotărilor necesare pentru acordarea primului ajutor, lipsa acțiunilor de profilaxie a diferitor boli, etc.;
- dreptul la mediu sănătos – copiii au vorbit despre calitatea nesatisfăcătoare a apei potabile, a produselor alimentare, fumatul în locurile publice, lipsa zonelor de agrement.

În acest context, au fost propuse acțiuni pentru asigurarea respectării drepturilor copilului:

- monitorizarea sistematică la nivel local a modului de respectare a drepturilor copilului;
- mediatizarea opiniei copilului, precum și a informațiilor cu privire la protecția drepturilor copilului;
- promovarea consiliilor elevilor;
- organizarea cluburilor tematice, a instruirilor și a meselor rotunde cu participarea copiilor;
- mediatizarea informației privind drepturile copilului;
- asigurarea accesului fiecărui copil la informații.